

Соковніна Д. М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу
Уманського національного університету садівництва

Sokovnina D. M.
PhD in Economics,
Associate Professor department of Marketing
Uman National University of Horticulture

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ САДІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

APPLICATION OF INNOVATIVE FORMS OF MARKETING MANAGEMENT IN THE ACTIVITY OF HORTICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF EU INTEGRATION

Анотація. У роботі розглянуто інноваційні форми маркетингового менеджменту в діяльності садівничих підприємств України за умов євроінтеграції та ключові принципи їх застосування. Виокремлено додаткові галузі, взаємодія з якими сприятиме розвитку садівництва. Досліджено маркетинговий підхід до управління процесом відтворення багаторічних насаджень, що ґрунтується на обліку життєвого циклу насаджень. Запропоновано інноваційну методику розрахунку визначення розмірів садівництва, його рентабельності і перспектив розвитку. Встановлено, що застосування інноваційних форм маркетингового менеджменту в діяльності садівничих підприємств України за умов євроінтеграції полягає у ритмічному, науково обґрунтованому відтворенні багаторічних насаджень на умовах дотаційних надходжень від держави та пільгового кредитування підприємницьких структур.

Ключові слова: інновація, маркетинг, менеджмент, розвиток, економічна ефективність, садівниче підприємство.

Вступ та постановка проблеми. Садівничі підприємства як невід'ємний складник агропромислового комплексу України нині розвиваються за євроінтеграційних умов. Головним змістом такого розвитку є ринкові відносини, за яких діяльність товаровиробників орієнтується не на жорсткий план, а на реальний платоспроможний попит населення, на поєднання інтересів виробника і споживача, коли планово-розподільний механізм управління замінюється системою відносин, що ґрунтуються на попиті та пропозиції, а адміністративні важелі впливу на виробництво замінюються переважно економічними важелями управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти маркетингової діяльності у господарській сфері висвітлено в роботах: І. Ансоффа [2], М. Блєєра [10], П. Копитка [1], Ф. Котлера [8], П. Перерви [9], К. Фрімана [11]. Серед досліджень інноваційних основ та процесів менеджменту в садівництві слід виділити праці зарубіжних та українських авторів, зокрема Г. Аніщенко [1], Л. Барабаша [4], В. Іванця [6], І. Єрмакова [4]. Однак питання щодо принципів та методики застосування інноваційних форм маркетингового менеджменту в діяльності садівничих підприємств України за умов євроінтеграції є малодослідженими.

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених різним аспектам управління, розроблення та створення маркетингових засад діяльності садівництва в Україні, існує проблема в дослідженні та розробленні інноваційних напрямів розвитку маркетингового менеджменту для можливості ефективного застосування на практиці за євроінтеграційних умов.

Метою даної роботи є пошук та розроблення інноваційних форм маркетингового менеджменту в діяльності садівничих підприємств України та надання практичних

пропозицій щодо розвитку підприємництва у сфері садівництва за умов євроінтеграції.

Результати дослідження.

Одним із найважливіших завдань сучасного підприємництва є вивчення попиту на продукцію для налагодження випуску інноваційного продукту такої якості та в такій кількості, який у повному обсязі знайде свого споживача на ринку і забезпечить отримання необхідного прибутку.

За умов переходу економіки України на євроінтеграційні засади ведення бізнесу садівничі підприємства вимушені кардинально переглядати стратегію розвитку свого виробництва. Це пов'язано з багатьма причинами:

- загальна економічна криза в Україні призвела до зниження рівня життя населення, різкого спаду споживчого попиту на продукцію садівництва;

- недосконалість економічних важелів регулювання діяльності садівничих підприємств викликала зростання цін на кінцеву продукцію і, як наслідок, зменшення обсягу продажів;

- порушення багаторічних зв'язків між товаровиробниками, постачальниками і споживачами, що існували протягом тривалого часу, у зв'язку з так званим «парадом суверенітетів» також призвело до зменшення обсягів продажу продукції;

- припинення нарахування державних дотацій для садівничих підприємств;

- припинення централізованого матеріально-технічного постачання, зростання інфляції, диспаритет цін, високі кредитні відсотки поставили підприємства на межу банкрутства і не дають можливості проводити технічне переоснащення, закуповувати отрутохімікати, добрива [6, с. 226].

Садівництво – це велика галузь сільськогосподарського виробництва плодів, ягід і горіхів тощо. Витрати

праці в ньому на гектар досягають 700 люд./год. і більше, не включаючи реалізацію і переробку нестандартної продукції [3, с. 133].

Ціни на продукцію садівництва – договірні, залежать від сорту і тривалості зберігання. Відповідно до Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., передбачено довести виробництво плодів до 2,5 млн. т., за цей час посадити 110 тис. га інтенсивних садів [7].

Відповідно до норм садообороту, щорічно в Україні слід висаджувати 21 тис. га садів та ягідників (фактично висаджується лише 3,5 тис. га). Якщо у 2000 р. садів в Україні було 933 тис. га, то в 2016 р. – тільки 456 тис. га. Виробництво посадкового матеріалу в садівництві скоротилося з 2000 по 2016 р. у 2,2 рази, заготівля насіння плодівих культур – у 12 разів. На створення 1 га саду потрібні великі суми капіталовкладень. За 2000–2016 рр. на 1 га закладки садів у громадському секторі було розкочовано до 20 га [3].

Садівництво в Україні нині є малоприбутковою галуззю, площа під садівництво постійно скорочується, залишаються низькими врожайність і рівень рентабельності плодів. У плодівих насадженнях фермерів зерняткові насадження займають 62,8% усієї площі садів, кісточкові – 32,5% і горіхоплідні – 4,7%. На відміну від громадського сектору в господарствах населення зберігається висока питома вага кісточкових культур. У загальному виробництві плодів у країні господарства і населення виробили в 2015 р. плодів кісточкових культур 86,4%, у т. ч. вишень – 98,4%, абрикосів – 94,2% [3].

Одним із вирішальних факторів інтенсифікації садівництва є правильний підбір породно-сортового складу [1, с. 36].

Важливе місце в раціональному використанні вирощеної продукції належить системі її збуту. Впровадження у садівничих господарствах елементів реалізації продукції за прямими зв'язками «сад – магазин», тобто через систему власних точок реалізації продукції, дає змогу скоротити втрати, підвищити ефективність виробництва. При цьому зберігається якість продукції, знижуються витрати на її реалізацію.

Підвищення економічної ефективності садівництва тісно пов'язане з його раціональним розміщенням території країни, закладкою нових садів у спеціалізованих господарствах з оптимальним рівнем концентрації та спеціалізації виробництва. Оптимальний рівень спеціалізації садівничих господарств досягається за питомої ваги насаджень у загальній площі землі в обробці (рілля разом із насадженнями) від 60% до 80% і більше і питомої ваги садівництва в товарній продукції (за вступу садів у період повного плодоношення) від 70% до 96%. Оптимальні розміри плодово-ягідних насаджень у спеціалізованих господарствах залежно від зони становлять від 800 до 2 тис. га і більше [4, с. 223].

Широке поширення в садівництві отримала внутрішньогалузева спеціалізація, яка залежить від цільового призначення продукції. У господарствах, продукція яких призначена на вивезення і реалізацію у віддалених містах і промислових центрах, як правило, переважають зерняткові породи зимових сортів, що відрізняються гарною транспортабельністю і придатні для тривалого зберігання.

У господарствах приміських зон високу питому вагу займають ягідники, кісточкові породи, літні та осінні сорти зерняткових культур. У садівничих господарствах плодоконсервних зон, продукція яких переважно використовується для виготовлення консервів, переважають кісточкові породи: персик, абрикос, слива, черешня.

Велике значення у підвищенні економічної ефективності садівництва належить правильному підбору пород-

ного і сортового складу, оскільки вирощування порід і сортів різних термінів дозрівання і різного терміну зберігання дає змогу збільшити терміни споживання і переробки продукції, забезпечує рівномірність її споживання протягом року, а також більш рівномірне використання трудових ресурсів і техніки.

У скороченні витрат у садівництві важливу роль відіграють міжгосподарська кооперація й агропромислова інтеграція. Створення єдиного технологічного процесу виробництва продукції, тривалого її зберігання в охолоджуваних сховищах, технічної переробки і реалізації у свіжому і переробленому вигляді дає змогу значно підвищити ефективність виробництва. Наприклад, зберігання плодів безпосередньо в місцях їх виробництва дає змогу знизити втрати продукції на 15–20%, скоротити витрати на зберігання на 25% [6, с. 122].

Серед сільськогосподарських підприємств нами виокремлено ті, що є найбільш ефективними в процесі діяльності:

- садові господарства, що виготовляють продукцію плодоконсервного

- типу з виробництвом плодів для переробки та реалізації у свіжому вигляді;

- розсадницькі господарства, де поєднуються виробництво посадкового матеріалу та переробка плодів.

У спеціалізованих садівничих господарствах важливо правильно визначити додаткові галузі, які сприятимуть розвитку садівництва та раціонального використання земельних і трудових ресурсів.

Технологічно із садівництвом пов'язане бджолярство, що забезпечує перехресне запилення плодівих та ягідних культур. На кожен гектар плодово-ягідних насаджень рекомендується мати 1,5–2 бджолосім'ї. Добре поєднується із садівництвом і молочне тваринництво. На 1 га насаджень рекомендується мати 1–2 голови дорослої худоби, щоб забезпечити садівництво органічними добривами [4, с. 224]. Товарне овочівництво, тютюнництво, виробництво картоплі, цукрових буряків та інших культур, строки збирання яких збігаються зі збиранням плодів, погано поєднуються із садівництвом, оскільки зростає потреба у робочій силі і техніці.

Садівництво – трудомістка галузь. Витрати праці на гектар плодівих насаджень становлять від 250 до 700 люд./год. Особливо трудомісткими культурами є суниця та полуниця, де витрати праці (за низького рівня механізації) становлять більше 1 тис. люд./год. на 1 га. Найбільш трудомістким видом робіт є збирання врожаю. Зниження витрат праці під час виробництва плодів можливо тільки за умов максимального використання високопродуктивних машин. Наявний рівень механізації галузі нині залишається на низькому рівні, а забезпеченість робочою силою в садівничих господарствах у середньому становить 50–60% [1, с. 37].

Найважливішим елементом інтенсивного садівництва є зрошення ґрунту, особливо в зонах нестійкого зволоження (південь України). Правильно організоване регулярне зрошення земель дає змогу збільшити продуктивність садових насаджень до двох разів. Для високорентабельного ведення садівництва реконструкцію садових насаджень слід здійснювати на основі науково обґрунтованого садівництва, що дасть змогу отримати оптимальні пропорції насаджень за віковими групами (молоді, ті, що починають плодоносити, плодоносні).

Вирішити проблему цілорічного забезпечення населення плодами допоможе організація їх швидкого заморожування у місцях виробництва. Передусім це стосується продукції, що є непридатною для тривалого зберігання у свіжому вигляді (слива, черешня, вишня, абрикос, нектарин).

Для підвищення якості плодів та ягід слід поліпшувати сортову якість посадкового матеріалу, оскільки значна частина наявних насаджень має малоцінні сорти, що дають продукцію низької якості. За умов інтенсивного садівництва зростає роль розплідних господарств, що займаються виробництвом високоякісного сортового матеріалу, вірусологічних і біотехнічних лабораторій, де проводяться оздоровлення, тестування і первинне розмноження здорових чистопорідних клонів.

Потреба в посадковому матеріалі визначається відповідно до плану закладки плодкових насаджень, ягідних культур у сільськогосподарських підприємствах, фермерських господарствах і у населення.

Для отримання високоякісної продукції необхідно регулярно проведення заходів щодо захисту садів, ягідників від шкідників і хвороб. Особливо зростає роль інтегрованої системи захисту рослин, яка спрямована не на просте винищення шкідників, а на довгострокове стримування їх розвитку на безпечному для врожаю рівні. При цьому має бути максимально знижено шкідливу дію хімічних препаратів на навколишнє середовище. Перевага повинна віддаватися менш токсичним препаратам, що є більш досконалішими, і методам їх внесення.

Для вирішення проблеми забезпечення населення фруктами та ягодами в короткі терміни, необхідні подальший розвиток присадибного садівництва й організація збуту надлишків садової продукції цієї категорії господарств.

Багаторічні насадження належать до основних виробничих фондів, оскільки вони експлуатуються багато років, постійно зношуються і переносять частково свою вартість на вирощувану продукцію. На відміну від інших сільськогосподарських культур витрати на закладку садів і догляд за ними до настання повного плодоношення здійснюється за рахунок капітальних вкладень. У цей час виробництво є незавершеним.

Багаторічні насадження починають давати продукцію ще до переведення їх в основні фонди, тому дохід, який отримується від реалізації цієї продукції, виключають із витрат по догляду за садами, у зв'язку з чим балансова вартість багаторічних насаджень зазвичай буває менше капітальних вкладень на їх закладку та вирощування.

Крім витрат, безпосередньо пов'язаних із закладенням і вирощуванням садів, до капітальних вкладень належать також витрати на спорудження зрошувальних систем, будівництво доріг, огороження багаторічних насаджень, будівництво виробничих приміщень та ін.

Зі вступом садів у повне плодоношення до собівартості продукції включають амортизаційні відрахування за ними. Норма амортизації залежить від виду насаджень і терміну плодоношення.

Для визначення економічної ефективності капітальних вкладень розраховують сукупні капітальні вкладення ($E_{скв}$):

$$E_{скв} = KB_{\phi} - D, \quad (1)$$

де KB_{ϕ} – фактичні капітальні вкладення до вступу насаджень у повне плодоношення;

D – дохід від реалізації продукції, отриманої до вступу насаджень у повне плодоношення.

Економічна ефективність капітальних вкладень розраховується за такими показниками:

- валова продукція і чистий дохід на 1 грн. капітальних вкладень;
- термін окупності капітальних вкладень за чистим доходом;
- урожайність плодonoсних насаджень;
- валова продукція і чистий дохід на 1 га плодonoсних насаджень;
- рентабельність виробництва продукції.

Під час розрахунку показників валова продукція оцінюється за середніми цінами реалізації, вартість молодих (неплодоносних) насаджень до уваги не береться, оскільки вони є незавершеним виробництвом.

З огляду на те, що плодoвi культури відрізняються періодичністю плодоношення, економічну ефективність капітальних вкладень слід визначати в середньому за 2–4 роки.

Нами пропонується термін окупності сукупних капітальних вкладень визначати з урахуванням часу вирощування молодих багаторічних насаджень і розраховувати за такою формулою:

$$T_{окв} = \frac{KB_c}{ЧД} + I, \quad (2)$$

де $T_{окв}$ – термін окупності сукупних капітальних вкладень, років;

KB_c – сукупні капітальні вкладення на висадження садів і догляд за насадженнями до вступу їх в повне плодоношення, грн.;

$ЧД$ – чистий дохід (у середньому за рік), отриманий після вступу в плодоношення, грн.;

I – число років, протягом яких проводилися капітальні вкладення до вступу насаджень у повне плодоношення, років.

Терміни окупності капітальних вкладень залежать, від природно-економічних умов, породного і сортового складу, рівня спеціалізації і концентрації виробництва, щільності рослин на одиницю площі і низки інших чинників, тому під час вибору сортів плодoвiх та інших культур необхідно розраховувати економічну ефективність їх виробництва за показниками, які характеризують господарську цінність сортів: урожайність, вартість валової продукції з 1 га; чистий дохід на 1 ц і на 1 га плодonoсних насаджень; рівень рентабельності.

Для розрахунку визначення розмірів садівництва, його рентабельності і перспектив розвитку нами пропонується методика, яка реалізовується у шість етапів: розраховують середню урожайність по сортах за парне число останніх років; помноживши урожайність на реалізаційну ціну за роки, взяті для розрахунків, отримують вартість валової продукції з 1 га; віднімаючи від ціни реалізації 1 ц повну собівартість, розраховують чистий дохід, отриманий від 1 ц; помноживши показник чистого доходу на урожайність, отримують чистий дохід з 1 га; рівень рентабельності визначається діленням чистого доходу, розрахованого на 1 ц, на його повну собівартість; множення отриманого результату на 100.

Для визначення розмірів садівництва і перспектив його розвитку слід також застосовувати оцінку ефективності інвестицій. Нині перед садівництвом стоїть завдання відновлення, реконструкції насаджень та їх подальшого розвитку шляхом інтенсифікації без розширення площ насаджень плодoвiх і ягідних культур, а на основі їх заміни насадженнями перспективних сортів за ущільненими схемами посадки. Така проблематика вимагає підвищеного внесення мінеральних добрив, зрошення, великої кількості посадкового матеріалу для забезпечення середньорічного темпу приросту продукції не менше як на 4%.

За умов відсутності збільшення площ насаджень і приросту трудових ресурсів постає проблема в темпах зростання основних та оборотних фондів, тобто фондоємності (Φ), що неможливо здійснити тільки за рахунок власних джерел. При цьому середньорічний темп зростання фондів можна визначати за формулою:

$$\Phi = T_{зеп} \times T_{зф}, \quad (3)$$

де $T_{зеп}$ – середньорічні темпи зростання валової продукції;

$T_{зф}$ – темпи зростання фондомісткості.

Звідси, норма прибутку, що спрямовується на накопичення, дорівнює $1 - T_f$.

Економічний ефект від інвестицій, отриманий за розрахунковий період, визначається за формулою:

$$E_{\text{еф}} = O_{\text{ррп}} - B, \quad (4)$$

де $O_{\text{ррп}}$ – вартісна оцінка результатів реалізації проекту за розрахунковий період, грн.;

B – витрати на здійснення проекту, грн.

У сільському господарстві, де практично всі галузі є капіталомісткими, важливими є показники ефективності капітальних вкладень та інвестицій, тому з розрахунком і порівняльним аналізом собівартості потрібно розраховувати витрати суми собівартості і вартість фондів, скориговані на коефіцієнт 0,12. Окрім того, під час оцінки ефективності інвестицій слід застосовувати принцип дисконтування, тобто приведення величини витрат і результатів до одного періоду.

Маркетинговий підхід до управління процесом відтворення багаторічних насаджень ґрунтується на обліку життєвого циклу багаторічних насаджень (ЖЦБН).

На думку авторів [1; 4; 6] слід виділити п'ять основних етапів життєвого циклу плодового саду: зростання, зростання і плодоношення, плодоношення, плодоношення і всихання, всихання. На першому етапі ЖЦБН інвестиції спрямовані на підготовку ґрунту багаторічних насаджень, їх посадку і догляд за ними, до переходу їх у плодоношення. Тривалість цього періоду залежно від культури, щеплення, формування і рівня застосовуваної агротехніки становить три-шість років. Сума вкладених інвестицій на висадження насаджень до моменту їх плодоношення становить їх балансову вартість.

Термін переходу молодих багаторічних насаджень до складу плодоносних визначається за формулою [4, с. 223]:

$$B_{\text{ен}} - (B_{\text{пр}} + A_{\text{амс}}) > 0, \quad (5)$$

де $B_{\text{ен}}$ – вартість валової продукції, отримана з молодих насаджень, за цінами реалізації, грн./га;

$B_{\text{пр}}$ – витрати поточного року на догляд за молодими насадженнями та збір урожаю, грн./га;

$A_{\text{амс}}$ – умовні амортизаційні відрахування від балансової вартості молодих насаджень на початок поточного року, грн./га.

Розмір капітальних витрат на створення багаторічних насаджень варіюється в межах від 10–15, 30–50 до 100 тис. грн. на 1 га.

Для багаторічних насаджень України є характерним різке скорочення їх площ унаслідок відсутності довгострокового кредитування, чіткої державної стратегії розвитку галузей садівництва.

На сучасному етапі розвитку сільськогосподарського виробництва, коли підприємці практично не можуть брати в комерційних банках довгострокові кредити на закладку насаджень, коли фінансовий стан більшості господарств є малоспроможним, виробникам потрібно змінювати технологію обробітку й упродовжувати нові типи насаджень і сорти, що відповідають вимогам аграрного ринку, тому проблема науково обґрунтованого відтворення багаторічних насаджень висувається на перший план.

Ринкова економіка за умов євроінтеграції вимагає переходу на самофінансування та інноваційних економічних методів управління підприємствами і галузями. Науково обґрунтоване відтворення багаторічних насаджень є одним із головних факторів прибутковості садівництва.

Основним завданням нашого дослідження є розроблення методики науково обґрунтованого відтворення багаторічних насаджень залежно від культури, сорту, щеплення, типу формування, рівня застосовуваної агротехніки й якостей ґрунту.

На нашу думку, під науково обґрунтованим відтворенням багаторічних насаджень варто розуміти систематичний підхід до відновлення, за якого дотримується потрібна рівність між щорічно закладеними площами молодих насаджень, тими, що вступають у плодоношення, і тими насадженнями, які варто викорчувувати.

Під оборотом багаторічних насаджень слід розуміти систему їх відтворення, яка забезпечує постійну заміну плодоносних садів у межах щорічної норми амортизації і підтримку науково обґрунтованої вікової структури насаджень. Формула відтворення має такий вигляд:

$$S_{\text{зн}} = SB_{\text{мн}} \rightarrow S_{\text{ен}} = S_{\text{е}}, \quad (6)$$

де $S_{\text{зн}}$ – площа щорічної закладки насаджень, га;

$S_{\text{мн}}$ – площа щорічно закладених молодих насаджень, га;

$S_{\text{ен}}$ – площа насаджень, що вступають у плодоношення, га;

$S_{\text{е}}$ – площа насаджень, які варто викорчувувати, га.

Сутність безперервного відтворення багаторічних насаджень полягає у підтримці постійних площ плодоносних насаджень на рівні 70–85% від усіх площ, що створює умови для стабільного вирощування продукції, отримання грошової виручки і прибутку в розмірах, що дають змогу вести виробництво на основі самофінансування.

Висновки. Діяльність садівничих підприємств в євроінтеграційних умовах полягає у підвищенні економічної ефективності. Економічна ефективність садівництва, своєю чергою, залежить від правильного підбору і вирощування різних порід і сортів, термінів дозрівання і терміну зберігання. Збільшення термінів споживання і переробки продукції забезпечує рівномірність її споживання протягом року, а також більш рівномірне використання трудових ресурсів і техніки.

У скороченні витрат у садівництві важливу роль відіграють міжгосподарська кооперація й агропромислова інтеграція. Створення єдиного технологічного процесу виробництва продукції, тривалого її зберігання в охолоджуваних сховищах, технічної переробки і реалізації у свіжому і переробленому вигляді дає змогу значно підвищити ефективність виробництва.

Найбільш ефективними в процесі садово-господарської діяльності є:

- садові господарства, що виготовляють продукцію плодоконсервного типу з виробництвом плодів для переробки і реалізації у свіжому вигляді;

- плодорозплідницькі господарства, де поєднуються виробництво посадкового матеріалу та переробка плодів.

У садівничих господарствах важливо правильно визначити додаткові галузі, які сприятимуть розвитку садівництва та раціональному використанню земельних і трудових ресурсів.

Застосування інноваційних форм маркетингового менеджменту в діяльності садівничих підприємств України за умов євроінтеграції полягає у ритмічному, науково обґрунтованому відтворенні багаторічних насаджень. Під таким відтворенням розуміється систематичний підхід до відновлення, за якого дотримується потрібна рівність між щорічно закладеними площами молодих насаджень, тими, що вступають у плодоношення, і тими насадженнями, які варто викорчувувати. Під оборотом багаторічних насаджень слід розуміти систему їх відтворення, яка забезпечує постійну заміну плодоносних садів у межах щорічної норми амортизації і підтримку науково обґрунтованої вікової структури насаджень.

Організація і планування безперервного відтворення багаторічних насаджень сприятиме більш ритмічній роботі садівничих підприємств, що, своєю чергою, дасть можливість вибудовувати свою діяльність на перспективу.

Список використаних джерел:

1. Аніщенко Г.Ю. Сучасні проблеми ринкового садівництва / Г.Ю. Аніщенко // Зб. наук. пр. Уманського держ. аграр. ун-ту / Ред. кол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) [та ін.]. – Умань, 2005. – Вип. 61. – С. 35–41.
2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
3. Маркетинговий обзор рынка плодов и ягод в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.apk-inform.com/ua>.
4. Барабаш Л.О. Напрями активізації інноваційної діяльності садівницьких підприємств / Л.О. Барабаш, І.О. Єрмаков // Науковий вісник НАУ. – К., 2007. – № 110. – Ч. 1. – С. 222–227.
5. Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року, затв. Наказом Мінагрополітики України та Укр. акад. аграр. наук від 21.07.2008 № 444/74. – К., 2008. – 76 с.
6. Іванець В.М. До проблеми раціонального відтворення багаторічних насаджень в Криму / В.М. Іванець // Збірник наукових праць КСГІ «Основні напрямки розвитку с.-г. виробництва в Криму. – Сімферополь, 1991. – С. 121–126.
7. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>.
8. Котлер Ф. Маркетинг и менеджмент / Ф. Котлер ; 11-е изд. – СПб. : Питер, 2005. – 800 с.
9. Перерва П.Г. Антикризові інструменти сталого розвитку підприємства: інноваційна, інвестиційна та маркетингова політика / П.Г. Перерва, А.В. Косенко, О.П. Косенко // Вісник нац. техн. ун-ту «ХПІ». Темат. вип. «Технічний прогрес та ефективність виробництва». – 2012. – № 25. – С. 100–106.
10. Blejer M. I. Economic growth and the stability and efficiency of the financial sector / M. I. Blejer // Journal of Banking and Finance. – 2016. – № 30(12). – P. 3429–3432.
11. Freeman C. The economics of industrial innovation / C. Freeman. – London: Campus Verlag, 1982. – 448 p.

Аннотация. В работе рассмотрены инновационные формы маркетингового менеджмента в деятельности садоводческих предприятий Украины в условиях евроинтеграции и ключевые принципы их применения. Выделены дополнительные отрасли, взаимодействие с которыми будет способствовать развитию садоводства. Исследован маркетинговый подход к управлению процессом воспроизведения многолетних насаждений, которое основывается на учете жизненного цикла насаждений. Предложена инновационная методика расчета определения размеров садоводства, его рентабельности и перспектив развития. Установлено, что применение инновационных форм маркетингового менеджмента в деятельности садоводческих предприятий Украины в условиях евроинтеграции заключается в ритмичном, научно обоснованном воспроизведении многолетних насаждений на условиях дотационных поступлений от государства и льготного кредитования предпринимательских структур.

Ключевые слова: инновация, маркетинг, менеджмент, развитие, экономическая эффективность, садоводческое предприятие.

Summary. The article considers innovative forms of marketing management in the activities of horticultural enterprises in Ukraine in the context of EU integration and the basic principles of their application. Were allocated additional industries, interaction with which will be contributed development of horticulture. The marketing approach was investigated to the management of the reproduction process of perennial plants, which is based on taking into account the life cycle of the perennial plants. An innovative methodology was proposed that allows to calculate and determine the size of horticulture of its profitability and development prospects. It has been established that the use of innovative forms marketing management in the activities of horticultural enterprises in Ukraine in conditions of EU integration, is based of rhythmic, scientifically and reasonably reproduction perennial plantings, under the terms of subsidy revenue from the state and privileged lending of the entrepreneurial structures.

Key words: innovation, marketing, management, development, economic efficiency, horticultural enterprise.